

8.5 Schaven

Materiaallijst

HANDSCHAAF

Er bestaan enerzijds houten, anderzijds metalen schaven.

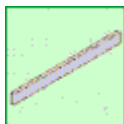
ELEKTRISCHE SCHAAF

Let vooral op de maximale schaafbreedte en -diepte.

WINKELHAAK

Gebruik een winkelhaak om te controleren of u perfect haaks hebt geschaafd.

REILAT

Deze lange rechte lat dient onder meer om grote oppervlakken op hun vlakheid te controleren.

WERKBANK

Een eerste vereiste is dat de werkbank voldoende stabiel is, ook bij zware klussen.

GELEIDER

Voor het recht en haaks schaven is een geleider van groot belang.

BANKSCHROEF

Kies een bankschroef met een voldoende groot gewicht, zodat deze stabiel blijft, of een model dat u kunt vastklemmen op de werkbank.

LIJMKLEMMEN

Ook met lijmklemmen kunt u het af te schaven materiaal onwrikbaar vastzetten.

HOUTEN HAMER

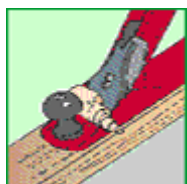
Om de houten blok van de handschaaf niet te beschadigen, klopt u ze aan met een houten hamer.

HANDSCHOENEN EN BRIL

Draag veiligheidshandschoenen tegen splinters, en een veiligheidsbril tegen rondvliegende deeltjes.

Houten Schaven

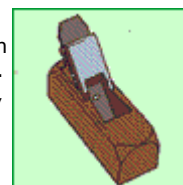

HANDSCHAAF

De handschaaf bestaat in diverse uitvoeringen en formaten. De schaafbeitel steekt lichtjes uit ten opzichte van de zool. Door de schaaaf te bewegen, licht de beitel een fijne houtkrul op die daarna door een tweede beitel (de keerbeitel) wordt gebroken. Op die manier 'stokt' de beweging van de schaaaf niet.

BLOKSCHAAF

De meest courante handschaaf is de blokschaaf. Houten blokschaven (van zo'n 25 cm) hebben in het algemeen geen handgreep. Er zijn zowel rechthoekige als enigszins tonvormige blokschaven. De blokschaaf dient voor het glad en vlak maken van kleine stukken, smalle zijden van een lade, enz.

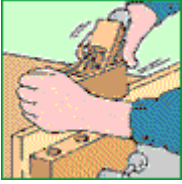
HOUTEN SCHAAF INSTELLEN

Om de schaafdiepte in te stellen, in functie van onder meer de hardheid van het hout, plaatst u eerst de schaafbeitel, keerbeitel en spie ongeveer waar ze thuishoren. Daarna geeft u op die spie een tikje met de houten hamer om de positie voorlopig te bewaren.

CONTROLE

Controleer de instelling aan de onderkant, zowel qua afstand van de keerbeitel als qua afstelling van de schaafbeitel. Als deze laatste niet grof genoeg is, geeft u een tikje op de bovenkant van de beitel. Sla pas dan de spie definitief in het blok. Om de schaaaf zoeter af te stellen, klopt u op de hiel.

HOUDING

De blokschaaf houdt u met de linkerhand aan de neus vast, terwijl de rechter hand de hiel omsluit. Sommige schaven zijn uitgerust met een instelknop of -schroef. Bij deze houdt u duim en wijsvinger als een vork rond de steun achter de stelschroef. De andere vingers van deze hand omsluiten het blok.

Metalen Schaven

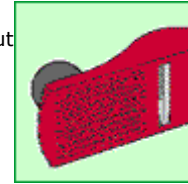

ONDERDELEN

Er bestaan ook schaven met een blok volledig in metaal en grepen in hout of kunststof. Schaaf- en keerbeitel zitten vastgeklemd door een dekbeitel, en worden ingesteld met een schroef of een beitelstelhefboom. Voordeel van de metalen schaven is dat u ze bijzonder fijn kunt instellen.

GERIBDE ZOOL

De metalen schaaaf wordt vaak voorzien van een geribde zool, die op vochtig of harshoudend hout beter 'loopt'. Dergelijke zool vermindert de wrijving tussen schaaaf en werkstuk aanzienlijk, wat minder inspanning vergt en minder kans op fouten geeft.

METALEN SCHAAAF INSTELLEN

Een metalen schaaaf is niet met een spie maar met een dekbeitel (1) en een instelknop (2) uitgerust. Daarnaast heeft ze ook een richtheefboom (3) die u omhoog ha om het beitelmes erin te plaatsen, en omlaag om de beitel te blokkeren. Let erop dat de snede van de schaafbeitel (4) parallel staat op de zaal.

HOUDING

Houd de handgreep achteraan zo vast dat de wijsvinger evenwijdig komt met de schaafbeitel. Deze houding biedt een goede controle van de schaafrichting. Met de andere hand kunt u druk uitoefenen op de knop vooraan.

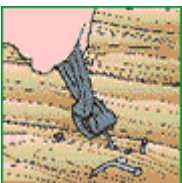
ZOET/GROF

Voor fijn schaaferk moet u de schaaaf zo zoet mogelijk instellen, waardoor u dunne krullen schaaft. Ook voor hard hout opteert u voor een zo smal mogelijk bekopening. Voor het voorbereidende werk (op maat schaven) kiest u een grovere instelling. Maar de beitel mag nooit 'happen'.

ONDERHOUD

Leg een schaaaf ijd op zijn zijkant. Bergt u hem voor geruime tijd op, demonteer dan de onderdelen en maak ze schoon. Zet de blanke stalen delen regelmatig in wat olie, om roest te voorkomen. Als u een houten schaaaf een nieuw laklaagje wilt geven, lak dan nooit de zool.

Manueel Schaven

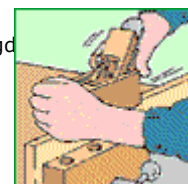

NAGELS

Als u recuperatiehout gebruikt, ga dan eerst zorgvuldig na of er geen oude nagels of andere metalen elementen inzitten, want die doen de schaafbeitel geen goed. Trek de nagels uit met de trektang, zonder het hout te beschadigen (eventueel stukje afvalhout gebruiken als steun).

SMALLE KANT

Steek de plank in een bankschroef, tussen twee stukken afvalhout zodat de plank niet beschadigd wordt door de bankschroef. Houd de ene hand op de greep achteraan de schaaaf en zet de neus van de schaaaf op de beginrand. Met de andere hand neemt u de zijkant vooraan de schaaaf vast.

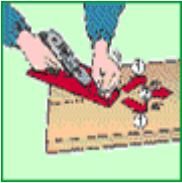

VOORKOM DUIKEN

Bij het schaven van een smalle kant moet u voorkomen dat de schaaft 'duikt' aan begin en eind. Druk de voorkant van de schaaft naar beneden aan het begin. Eens de schaaft helemaal op het werkstuk staat, moet de druk gelijkmatig verdeeld zijn. Aan het eind oefent u alleen nog druk uit op de hiel.

KOPS HOUT SCHAVEN

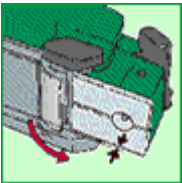
Steek het werkstuk met het kops hout naar boven, stevig vast in een bankschroef. Bevestig een stuk afvalhout in het verlengde van het kops hout. Houd de schaaft plat op het werkstuk, in een hoek van 30°; en schaaft op die manier tot voorbij de aansluiting met het stuk afvalhout, waardoor u splinteren voorkomt.

EEN VLAK SCHAVEN

Bevestig het werkstuk stevig op een werkbank. Schaaft eerst grof met de schaaft in een hoek van 45°; ten opzichte van de vezelrichting. Werk in rechte bewegingen, in lichtjes overlappende banen. Voor de afwerking stelt u de schaaft fijner in, en werkt u in de richting van de houtvezel.

Elektrische Schaaft

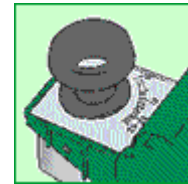

PRINCIPE

Bij een elektrische schaaft draaien 2 beitels rond een beitelas. Het niveau van de zool voor de beitelas is verstelbaar, en geeft een niveauverschil met de vaste zool achter de beitelas. Dit niveauverschil wordt door de snel ronddraaiende beitels van het houtoppervlak 'weggefreest'.

INSTELLING

Er is geen beitel (en keerbeitel) die op de te schaven houtsoort moet worden ingesteld. U hoeft alleen de schaaftdiepte in te stellen, via een draaiknop. Deze laat een fijne afregeling toe, wat de typische kracht van de schaaft, namelijk het afnemen van een fijne laag hout en glad maken, versterkt.

MESSEN

De beitels, ook wel messen genoemd, zijn van staal of hardmetaal. Bij het verwisselen dienen beide messen gelijktijdig vervangen te worden. Anders kunnen door een onevenwichtige instelling vibraties worden veroorzaakt die de levensduur van het toestel verkorten. Hardmetalen kantelmessen hebben twee snijkanten. Botte of versleten messen kunnen niet worden bijgeslepen en worden gewoon verwisseld. Er zijn ook gegolfde messen verkrijgbaar, waarmee u een rustiek effect aan het hout kunt geven.

SCHAVEN VAN VLAKKEN

Schakel het toestel in, en zet het pas dan op het werkstuk. Het toestel moet stabiel op het vlak liggen. Geleid de schaaft met beide handen, met gelijkmatige bewegingen. Bij het gladschaven van grotere vlakken, is het aangewezen een geringe spaandiepte in te stellen en te schaven in meerdere 'gangen'.

RICHTING

Laat ook de elektrische schaaft in de richting van de houtvezel werken. Dit gaat het meest comfortabel. De zool glijdt beter over het hout en de messen hebben minder neiging tot 'kappen'. Wilt of moet u toch dwars op de vezelrichting werken, beweeg het toestel dan diagonaal over het hout.

Techniek

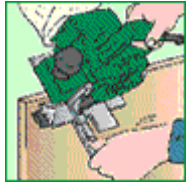

KOPS HOUT SCHAVEN

Bij het kops schaven loopt u vaak meer kans dat het hout aan de randen splijt. U kunt dit voorkomen door met de schaaft telkens vanaf de rand naar het midden toe te schaven. Of, zoals bij de handschaaft, ook door een ondersteunend hulpbalkje tegen de kanten vast te klemmen.

AFKANTEN

De V-groef vooraan in het midden van de zoolplaat maakt het mogelijk randen van werkstukken snel en eenvoudig af te kanten. Plaats hiertoe de schaaf met de V-groef op de rand van het werkstuk en geleid ze langs deze rand. Let bij het afkanten op een constante hoek (45°) en een gelijkmatige beweging.

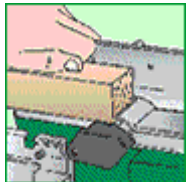
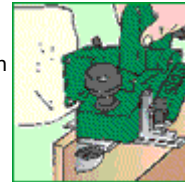

GELEIDER

Breedte-, parallel- en langsgeleider of -aanslag zijn benamingen voor een zelfde hulpstuk. U gebruikt ze bij het schaven van smalle kanten. Is het zelfde hulpstuk in verstek verstelbaar, dan kunt u er ook mee afschuiven.

SPONNINGEN

U kunt de parallel-aanslag zowel qua diepte als breedte zo instellen, dat u er sponningen mee kunt vervaardigen. Indien de geleider in verstek kan geplaatst worden, zelfs sponningen met een afschuining. Stel de parallel-aanslag zo in dat de zool dezelfde breedte heeft als de sponning.

STANDAARD

Door de machine op zijn kop in een standaard op de werkbank te monteren, heeft u beide handen vrij om het werkstuk over de schaaf langs een geleider te sturen. Op een standaard hoort een beschermkap te zitten die automatisch de beitelas afschermt wanneer er niet wordt geschaafd.

Veiligheid

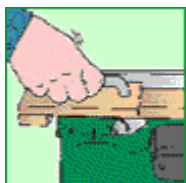

STOFAFZUIGING

Een elektrische schaaf produceert veel schaafsel en stof. Een spaanopvangzak op de machine kan u veel opruimwerk achteraf besparen. In plaats van de eerder kleine spaanopvangzak is het ook mogelijk de schaaf met een slang op een stofzuiger aan te sluiten (met behulp van een adapter).

KWASTEN

Verwijder voor het schaven in het hout aanwezige nagels, nieten en harsplekken. Dunne planken met veel of grote kwasten zijn gevaarlijk. Tijdens het schaven komen ze vaak los en springen ze weg. Om dit te vermijden maakt u die kwasten een beetje nat en schaaft u vanaf de randen naar het midden toe.

TOEVOERHULPSTUK

Bij stationair gebruik zorgt u niet alleen voor mesbescherming. Bewerk kleinere werkstukken uitsluitend met een geschikt toevoerhulpstuk: bijvoorbeeld een lang stuk hout die uw handen op een veilige afstand van de schaaftmessen houden.

VEILIGHEIDSKLEDIJ

Draag werkhandschoenen tegen splinters en een veiligheidsbril tegen rondvliegende spanen. Zet het werkstuk steeds klemvast. Vooral kleinere werkstukken dienen zo te worden vastgezet, dat ze bij het neerzetten van de schaaf niet door de lopende schaaftmessen worden losgerukt.

